

2025/344

19.2.2025.

ODLUKA VIJEĆA (ZVSP) 2025/344

od 18. veljače 2025.

o izmjeni Odluke (ZVSP) 2024/3097 o potpori sveobuhvatnom programu za potporu naporima za sprečavanje i suzbijanje nezakonite trgovine malim i lakim oružjem i konvencionalnim streljivom u jugoistočnoj Europi

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji, a posebno njegov članak 28. stavak 1. i članak 31. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku,

budući da:

- (1) Vijeće je 5. prosinca 2024. donijelo Odluku (ZVSP) 2024/3097 ⁽¹⁾ o potpori sveobuhvatnom programu za potporu naporima za sprečavanje i suzbijanje nezakonite trgovine malim i lakim oružjem i konvencionalnim streljivom u jugoistočnoj Europi radi potpore drugoj fazi projekta koji provodi Tajništvo Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OESS) („projekt”).
- (2) U trenutku donošenja Odluke Vijeća (ZVSP) 2024/3097 nije bilo priloga toj odluci. Detaljan opis projekta koji će se provesti naveden je sada u Prilogu ovoj Odluci.
- (3) Stoga je potrebno izmijeniti Odluku (ZVSP) 2024/3097,

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Tekst naveden u Prilogu ovoj Odluci dodaje se kao Prilog Odluci (ZVSP) 2024/3097.

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu na datum donošenja.

Sastavljeno u Bruxellesu 18. veljače 2025.

Za Vijeće

Predsjednik

A. DOMAŃSKI

⁽¹⁾ Odluka Vijeća (ZVSP) 2024/3097 od 5. prosinca 2024. o potpori sveobuhvatnom programu za potporu naporima za sprečavanje i suzbijanje nezakonite trgovine malim i lakim oružjem i konvencionalnim streljivom u jugoistočnoj Europi (SL L, 2024/3097, 6.12.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/3097/oj>).

PRILOG

SVEOBUH VATNI PROGRAM OESS-A ZA POTPORU NAPORIMA ZA SPREČAVANJE I SUZBIJANJE
NEZAKONITE TRGOVINE MALIM I LAKIM ORUŽJEM I KONVENCIONALNIM STRELJIVOM
U JUGOISTOČNOJ EUROPI

2. faza

1. Kontekst

Države sudionice OESS-a u jugoistočnoj Europi suočavaju se sa znatnim rizicima i izazovima povezanim s destabilizirajućim gomilanjem i nekontroliranim širenjem nezakonitog malog i lakog oružja i konvencionalnog streljiva. Utvrđeno je da ti rizici ne utječu samo na sigurnost jugoistočne Europe već i Europske unije (EU).

Nezakonita trgovina malim i lakim oružjem i konvencionalnim streljivom iz jugoistočne Europe i preko nje strateški je izazov utvrđen u Strategiji EU-a protiv nezakonitog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva („Strategija EU-a za SALW”) ⁽¹⁾. To se pitanje razmatralo u okviru nekoliko akcijskih planova, kao što su: Akcijski plan EU-a za kontrolu trgovine vatrenim oružjem za razdoblje 2020. – 2025. ⁽²⁾ i Plan za održivo rješavanje problema nezakonitog posjedovanja i zlouporabe malog i lakog oružja (SALW) i pripadajućeg streljiva te trgovine njima na zapadnom Balkanu do 2024. ⁽³⁾ Radi rješavanja tih izazova relevantne institucije u jugoistočnoj Europi službeno su od OESS-a zatražile pomoć u području kontrole malog i lakog oružja i konvencionalnog streljiva ⁽⁴⁾. Tražena pomoć doprinosi ispunjenju navedenih strateških i operativnih ciljeva, a istodobno ih podupire u ispunjavanju obveza iz dokumenata OESS-a o malom i lakom oružju (FSC.DOC/1/00/Rev.1) i zalihama konvencionalnog streljiva (FSC.DOC/1/03/Rev.1). U tom kontekstu OESS je razvio Sveobuhvatni program za potporu naporima za sprečavanje i suzbijanje nezakonite trgovine malim i lakim oružjem i konvencionalnim streljivom u jugoistočnoj Europi (dalje u tekstu „Program”).

Program je usklađen s Planom za održivo rješavanje problema nezakonitog posjedovanja i zlouporabe malog i lakog oružja (SALW) i pripadajućeg streljiva te trgovine njima na zapadnom Balkanu do 2024. ⁽⁵⁾ (dalje u tekstu „Plan”), kao i s naknadno ažuriranom verzijom Plana za koju se očekuje da će biti na snazi u razdoblju od 2025. do 2030. Stoga se cjelokupno djelovanje blisko koordinira s dionicima u jugoistočnoj Europi i međunarodnim partnerima koji doprinose Planu. U tom kontekstu EU je Odlukom Vijeća (ZVSP) 2021/2133 od 2. prosinca 2021. odlučio poduprijeti napore u okviru programâ u cilju potpore sveobuhvatnom programu za potporu naporima za sprečavanje i suzbijanje nezakonite trgovine malim i lakim oružjem i konvencionalnim streljivom u jugoistočnoj Europi. Osim političke i financijske potpore EU-a, Program ima i potporu 15 drugih država donatora.

Predloženo djelovanje predstavlja drugu fazu pomoći pokrenutu na temelju navedene odluke Vijeća te se njime i dalje podupiru tijela iz jugoistočne Europe u ispunjavanju zahtjeva revidiranog teksta Plana, koji će se provoditi od 2025. do 2030., kao i u nastavku borbe protiv nezakonitog malog i lakog oružja.

Ublažavanjem i sprečavanjem negativnih učinaka nezakonite trgovine malim i lakim oružjem i pripadajućim streljivom na održivi razvoj, to djelovanje doprinosi i postizanju UN-ovih ciljeva održivog razvoja, posebno:

— cilja 5.: Postići rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i djevojčice (npr. cilj 5.2. o iskorjenjivanju svih oblika nasilja nad ženama i djevojčicama) i

⁽¹⁾ Europska komisija, Strategija EU-a za sigurnosnu uniju, COM/2020/605 final, 24. srpnja 2020.

⁽²⁾ Europska komisija, Akcijski plan EU-a za kontrolu trgovine vatrenim oružjem za razdoblje 2020. – 2025. i prilozi, COM(2020) 608 final, 24. srpnja 2020.

⁽³⁾ Centar za kontrolu malog i lakog oružja za jugoistočnu i istočnu Europu (SEESAC), Regional-Roadmap-for-a-sustainable-solution-to-the.pdf (seesac.org).

⁽⁴⁾ Te zahtjeve za pomoć poslali su Ministarstvo unutarnjih poslova Albanije, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Sjeverne Makedonije, Ministarstvo obrane Crne Gore i Ministarstvo unutarnjih poslova Srbije. Ograničenja i zahtjevi formalnog postupka zbog pitanja statusa Kosova u tom se smislu tamo ne primjenjuju na potencijalne projekte. Stoga se pod vodstvom Misije OESS-a na Kosovu (OMIK) provode prilagođeni projekti i aktivnosti za potporu kosovskoj policiji. Svaki je zahtjev za pomoć provjeren te je uslijedila odgovarajuća procjena potreba.

⁽⁵⁾ Plan su izradila tijela zapadnog Balkana uz tehničku potporu Centra za kontrolu malog i lakog oružja za jugoistočnu i istočnu Europu (SEESAC) pod pokroviteljstvom Francuske i Njemačke te uz savjetovanje s EU-om i svim drugim relevantnim dionicima, a donesen je na sastanku na vrhu EU-a i zapadnog Balkana održanom 10. srpnja 2018. u Londonu.

- cilja 16.: Promicati miroljubiva i uključiva društva radi održivog razvoja, svima omogućiti pristup pravosuđu te uspostaviti učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama (npr. ciljevi 16.1., 16.4. i 16.a).

2. Opći cilj

Nastavak smanjenja rizika od nezakonite trgovine i nekontroliranog širenja malog i lakog oružja u jugoistočnoj Europi, iz nje i u nju; naime, nezakonita trgovina i nekontrolirano širenje ugrožavaju sigurnost i zaštitu, koče održivu izgradnju mira i socioekonomski razvoj, doprinose narušavanju poretka, potiču terorizam i kriminalno nasilje odnosno mogu potencijalno dovesti do nastavka sukoba.

3. Opis djelovanja

Djelovanje se temelji na postupcima sustavne procjene potreba, posebno na stručnim procjenama provedenima od 2022. do 2024.

Na temelju tih procjena i dosad pružene pomoći potrebno je:

- osigurati međunarodnu certifikaciju kapaciteta jedinica sa službenim psima (Canine (K-9)) za otkrivanje i zapljenu nezakonitog malog i lakog oružja i konvencionalnog streljiva, kao i
- osigurati međunarodnu certifikaciju uredbe o onesposobljavanju malog i lakog oružja i operativnih okvira koje provodi jedna od europskih komisija za ispitivanje.

Djelovanje se sastoji od sedam sastavnica projekta OESS-a koje se provode diljem regije. U skladu s tim, tim se pristupom osiguravaju izgradnja kapaciteta i standardizacija u svakoj jurisdikciji i istodobno jamči uspostava interoperabilnih, homogenih i pouzdanih postupaka i ishoda diljem regije. Predloženim djelovanjem grade se vještine i postupci koji se mogu iskoristiti za preventivne i izvršne kapacitete u svakoj jurisdikciji te na regionalnoj razini i izvan nje. Sve aktivnosti osmišljene su u bliskoj suradnji ovlaštenih tijela/institucija, Centra OESS-a za sprečavanje sukoba i operacija OESS-a na terenu u jugoistočnoj Europi.

Napredak u provedbi navedenog djelovanja i dalje će se predstavljati i o njemu će se izvješćivati na lokalnim i regionalnim koordinacijskim sastancima radi potpore ažuriranom Planu za održivo rješavanje problema nezakonitog posjedovanja i zloporabe malog i lakog oružja (SALW) i pripadajućeg streljiva te trgovine njima na zapadnom Balkanu do 2030. U tom pogledu praćenje njegove provedbe koordinira se sa svim komisijama za malo i lako oružje u jugoistočnoj Europi, međunarodnim partnerima i SEESAC-om.

3.1. Sastavnica projekta 1.: Pomoć nacionalnim tijelima Republike Albanije u smanjenju rizika od širenja i zloporabe malog i lakog oružja

3.1.1. Cilj:

Smanjenje rizika od širenja i zloporabe malog i lakog oružja u Republici Albaniji.

3.1.2. Opis

Nekontrolirano širenje i posjedovanje malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva i dalje predstavlja veliku prijetnju javnoj sigurnosti te društvenom i gospodarskom razvoju u Albaniji. Loše kontrolirano i nezakonito malo i lako oružje podržava kriminalne elemente i organizirani kriminal te omogućuje nasilje i nesigurnost. Ti aspekti štetno utječu na mjere sigurnosti i izgradnje povjerenja u zemlji i regiji. Albanija je u listopadu 2019. zatražila pomoć na Forumu OESS-a za sigurnosnu suradnju.

OESS je potvrdio nedostatke kapaciteta u:

- (a) zakonodavnom i regulatornom okviru za onesposobljavanje vatrenog oružja i njegovoj propisnoj provedbi s poboljšanjem infrastrukture, opremanja i elemenata osposobljavanja;
- (b) jedinicama sa službenim psima albanske državne policije pri otkrivanju malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva;
- (c) podizanju javne svijesti o opasnostima zloporabe i širenja malog i lakog oružja.

Korisnici projekta, uz stanovništvo Albanije, brojna su nacionalna tijela s ovlastima u području kontrole malog i lakog oružja, posebice Nacionalno povjerenstvo za malo i lako oružje, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Albanije i albanska državna policija.

3.1.3. Očekivani rezultati

Rezultat 1.: unaprjeđuju se zakonodavni okvir za onesposobljavanje malog i lakog oružja i mehanizmi njegove provedbe i nadzora.

Rezultat 2.: jačaju se infrastruktura, kapaciteti i resursi jedinica sa službenim psima albanske državne policije za otkrivanje nezakonitog malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva.

3.1.4. Aktivnosti

3.1.4.1. Aktivnost povezana s poboljšanjem zakonodavnog okvira Republike Albanije u području malog i lakog oružja i onesposobljavanja tog oružja.

Aktivnost će uključivati:

- međunarodnu certifikaciju zakonodavstva o onesposobljavanju koju provodi europska komisija za ispitivanje malog i lakog oružja,
- evaluaciju infrastrukture i strojeva koji se upotrebljavaju za onesposobljavanje u Republici Albaniji,
- pružanje osposobljavanja o onesposobljavanju i njegovu nadzoru koje provodi europska komisija za ispitivanje malog i lakog oružja.

3.1.4.2. Aktivnost povezana s jačanjem kapaciteta albanske policije za otkrivanje nezakonitog oružja i eksploziva.

Aktivnost će uključivati:

- organiziranje programa osposobljavanja o Frontexovoj metodologiji za otkrivanje malog i lakog oružja i streljiva,
- organiziranje programa osposobljavanja o europskim dobrim praksama u otkrivanju malog i lakog oružja i streljiva,
- nabavu nacrtu izrade i radova za infrastrukturna unapređenja kućica za pse, uredskih objekata i područja jedinica sa službenim psima na graničnim prijelazima radi potpore kapacitetima jedinica sa službenim psima za otkrivanje malog i lakog oružja i streljiva.

3.2. Sastavnica projekta 2.: Rješavanje rizika za sigurnost i zaštitu od nezakonitog posjedovanja i zlouporabe malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva te trgovine njima u Bosni i Hercegovini

3.2.1. Cilj

Potpora Bosni i Hercegovini (BiH) u ublažavanju rizika za sigurnost i zaštitu povezanih s nezakonitim posjedovanjem i zlouporabom malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva te trgovinom njima.

3.2.2. Opis

Projektom se rješavaju visokoprioritetne potrebe navedene u zahtjevu za pomoć koji je Ministarstvo sigurnosti podnijelo u 2019. te se njime nastoji pružiti potpora BiH u ublažavanju rizika za sigurnost i zaštitu povezanih s nezakonitim posjedovanjem i zlouporabom malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva te trgovinom njima, čime se doprinosi sigurnosti i stabilnosti u zemlji i široj regiji.

OESS će nastaviti uklanjati sljedeće nedostatke u pogledu:

- (a) kapaciteta tijela kaznenog progona za otkrivanje malog i lakog oružja i streljiva, uključujući njihovu infrastrukturu i elemente osposobljavanja;
- (b) dostupnosti i usporedivosti podataka povezanih s malim i lakim oružjem potrebnih za učinkovito oblikovanje politika i operativni odgovor;
- (c) onesposobljavanja malog i lakog oružja, među ostalim u pogledu zakonodavnog i regulatornog okvira, osposobljavanja, opreme i infrastrukturnih unapređenja.

Korisnici projekta, uz stanovništvo BiH, brojna su nacionalna tijela s ovlastima u području kontrole malog i lakog oružja, tj. tijela kaznenog progona, uključujući entitetska i kantonalna ministarstva unutarnjih poslova/ policijske agencije, Koordinacijski odbor BiH za kontrolu malog i lakog oružja, Ministarstvo sigurnosti BiH, državna odvjetništva, sudove i zatvorske službe.

3.2.3. Očekivani rezultati

Rezultat 1.: jačanje kapaciteta jedinica kaznenog progona sa službenim psima za otkrivanje malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva.

Rezultat 2.: razvoj integrirane međuinstitucionalne baze podataka o predmetima i sustav praćenja predmeta povezanih s malim i lakim oružjem i streljivom.

Rezultat 3.: razvoj i operacionalizacija zakonodavnog i regulatornog okvira za onesposobljavanje malog i lakog oružja.

3.2.4. Aktivnosti

3.2.4.1. Aktivnost povezana s jačanjem kapaciteta jedinica kaznenog progona sa službenim psima za otkrivanje malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva.

Aktivnost će uključivati:

- infrastrukturna unapređenja jedinica sa službenim psima,
- program osposobljavanja o Frontexovoj metodologiji za otkrivanje malog i lakog oružja i streljiva,
- program osposobljavanja o europskim dobrim praksama u otkrivanju malog i lakog oružja i streljiva.

3.2.4.2. Aktivnost povezana s razvojem integrirane međuinstitucionalne baze podataka o predmetima i sustava praćenja predmeta povezanih s malim i lakim oružjem i streljivom.

Aktivnost će uključivati:

- potporu uspostavi sustava evidencije o malom i lakom oružju u BiH,
- organizaciju osposobljavanja za korisnike sustava praćenja malog i lakog oružja u sudstvu i tijelima kaznenog progona.

3.2.4.3. Aktivnost povezana s poboljšanjem zakonodavnog okvira BiH u području malog i lakog oružja i onesposobljavanja tog oružja.

Aktivnost će uključivati:

- međunarodnu certifikaciju zakonodavstva o onesposobljavanju koju provodi jedna od europskih komisija za ispitivanje malog i lakog oružja,
- evaluaciju infrastrukture i strojeva koji se upotrebljavaju za onesposobljavanje na dvjema lokacijama u BiH,
- organiziranje osposobljavanja o onesposobljavanju i njegovu nadzoru koje provodi dotična europska komisija za ispitivanje malog i lakog oružja.

3.3. Sastavnica projekta 3.: Potpora jačanju kapaciteta jedinica sa službenim psima kosovske⁽⁶⁾ policije za otkrivanje i zapljenu malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva

3.3.1. Cilj

Potpora jačanju postojećih kapaciteta kosovskih policijskih jedinica sa službenim psima i njihov izravan doprinos sprečavanju, suzbijanju i istrazi zlouporabe malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva te nezakonite trgovine njima na zapadnom Balkanu.

3.3.2. Opis

Projekt podupire jačanje postojećih kapaciteta kosovskih policijskih jedinica sa službenim psima i njihov izravan doprinos sprečavanju, suzbijanju i istrazi zlouporabe malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva te nezakonite trgovine njima na zapadnom Balkanu.

Projektom se uklanjaju provjereni nedostaci kapaciteta jedinica sa službenim psima za sprečavanje, suzbijanje i istragu zlouporabe malog i lakog oružja te nezakonite trgovine njime. Uz stanovništvo Kosova, korisnik je projekta kosovska policija.

⁽⁶⁾ Sva upućivanja na Kosovo u ovom tekstu, neovisno o tome je li riječ o području, institucijama ili stanovništvu, trebalo bi tumačiti u cijelosti u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 1244.

3.3.3. Očekivani rezultat

Rezultat 1.: jačanje regulatornog okvira i okvira osposobljavanja, kao i infrastrukture i opreme jedinica sa službenim psima za učinkovitije i djelotvornije sprečavanje, suzbijanje i istragu zlouporabe malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva te nezakonite trgovine njima.

3.3.4. Aktivnosti

3.3.4.1. Aktivnost povezana s poboljšanjem regulatornog okvira i okvira osposobljavanja, kao i infrastrukture i opreme jedinica sa službenim psima za učinkovitije i djelotvornije sprečavanje, suzbijanje i istragu zlouporabe malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva te nezakonite trgovine njima.

Aktivnost će uključivati:

- program osposobljavanja o Frontexovoj metodologiji za otkrivanje malog i lakog oružja i streljiva,
- program osposobljavanja o europskim dobrim praksama u otkrivanju malog i lakog oružja i streljiva.
- provedbu infrastrukturnih unapređenja veterinarske zgrade i potrebne opreme, kao i objekta za simulaciju različitih scenarija pretraživanja u zatvorenim prostorima,
- promicanje uključivanja žena u ključne uloge u odjelima jedinica sa službenim psima (vodiči, instruktori i rukovoditelji) kao preduvjet za veću operativnu učinkovitost.

3.4. Sastavnica projekta 4.: Pomoć nacionalnim tijelima Republike Sjeverne Makedonije u smanjenju rizika od širenja oružja i zlouporabe malog i lakog oružja

3.4.1. Cilj

Smanjenje rizika od širenja oružja i zlouporabe malog i lakog oružja u Republici Sjevernoj Makedoniji povećanjem kapaciteta za sprečavanje, otkrivanje, analizu i istragu u Ministarstvu unutarnjih poslova i drugim vladinim organizacijama.

3.4.2. Opis

Projekt je osmišljen kao odgovor na zahtjev za pomoć koji je vlada Republike Sjeverne Makedonije podnijela u 2019. kako bi se ojačali kapaciteti Nacionalne komisije za malo i lako oružje i izgradili kapaciteti policijske jedinice sa službenim psima za otkrivanje oružja i eksploziva.

OESS je potvrdio nedostatke kapaciteta u:

- (a) operativnom kapacitetu jedinica sa službenim psima pri Ministarstvu unutarnjih poslova u području otkrivanja nezakonitog širenja malog i lakog oružja;
- (b) odgovarajućoj provedbi onesposobljavanja vatrenog oružja, uključujući lošu infrastrukturu, opremu i osposobljavanje;
- (c) analizi pitanja kontrole malog i lakog oružja na strateškoj i operativnoj razini;
- (d) koordiniranom informiranju javnosti i podizanju javne svijesti o rizicima povezanim sa zlouporabom malog i lakog oružja u Republici Sjevernoj Makedoniji, uključujući napore koje poduzima Nacionalno povjerenstvo za malo i lako oružje.

Korisnici projekta, uz stanovništvo Republike Sjeverne Makedonije, nacionalna su tijela s ovlastima u području kontrole malog i lakog oružja, posebice Nacionalno povjerenstvo za malo i lako oružje, Ministarstvo unutarnjih poslova i policija.

3.4.3. Očekivani rezultat

Rezultat 1.: jačanje kapaciteta Ministarstva unutarnjih poslova i Povjerenstva za malo i lako oružje Republike Sjeverne Makedonije u pogledu regulatornog i operativnog djelovanja i međuagencijske suradnje radi suzbijanja/rješavanja širenja malog i lakog oružja.

Rezultat 2.: jačanje inspekcijskih kapaciteta za uništavanje i onesposobljavanje malog i lakog oružja te poboljšano upravljanje životnim ciklusom malog i lakog oružja.

3.4.4. Aktivnosti

3.4.4.1. Potpora povećanju kapaciteta Ministarstva unutarnjih poslova u pogledu otkrivanja nezakonitog malog i lakog oružja s pomoću učinkovitog raspoređivanja jedinica sa službenim psima.

Aktivnost će uključivati:

- infrastrukturna unapređenja jedinica sa službenim psima Ministarstva unutarnjih poslova Republike Sjeverne Makedonije na regionalnoj razini,
- program osposobljavanja o Frontexovoj metodologiji za otkrivanje malog i lakog oružja i streljiva,
- program osposobljavanja o europskim dobrim praksama u otkrivanju malog i lakog oružja i streljiva.

3.4.4.2. Smanjenje nezakonitog oružja, streljiva i eksploziva uništavanjem i onesposobljavanjem.

Aktivnost će uključivati:

- međunarodnu certifikaciju zakonodavstva o onesposobljavanju koju provodi jedna od europskih komisija za ispitivanje malog i lakog oružja,
- evaluaciju infrastrukture i strojeva koji se upotrebljavaju za onesposobljavanje u Republici Albaniji,
- organiziranje osposobljavanja o onesposobljavanju i njegovu nadzoru koje provodi dotična europska komisija za ispitivanje malog i lakog oružja.

3.5. Sastavnica projekta 5.: Jačanje kapaciteta Ministarstva unutarnjih poslova Crne Gore za učinkovitije smanjenje, sprečavanje i suzbijanje nezakonite trgovine malim i lakim oružjem, streljivom i eksplozivima te njihove zlouporabe

3.5.1. Cilj

Potpora jačanju postojećih kapaciteta jedinica sa službenim psima za otkrivanje malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva, kao i daljnjem razvoju praksi onesposobljavanja malog i lakog oružja, čime se poboljšavaju kapaciteti Ministarstva unutarnjih poslova za smanjenje, sprečavanje i suzbijanje nezakonite trgovine malim i lakim oružjem, streljivom i eksplozivima te njihove zlouporabe.

3.5.2. Opis

Predloženi projekt osmišljen je na temelju zahtjeva crnogorske komisije za malo i lako oružje, kao i poziva Ministarstva unutarnjih poslova upućenog misiji OEES-a u Crnoj Gori za pružanje tehničke pomoći u tom području. Provedena su detaljna savjetovanja s međunarodnim i regionalnim partnerima kako bi se osigurali koordinacija napora i razgraničenje mogućeg preklapanja. Kao takav, projekt je usklađen s nacionalnim, regionalnim i međunarodnim okvirima za kontrolu malog i lakog oružja i izravno ih podupire.

Neovisni stručnjaci OEES-a i stručnjaci francuske žandarmerije za jedinice sa službenim psima proveli su u razdoblju 2022. i 2023. sustavne procjene potreba koje pružaju praktične smjernice za unapređenje:

- postojećih kapaciteta jedinica sa službenim psima crnogorske policije za otkrivanje i zapljenu nezakonitog malog i lakog oružja i konvencionalnog streljiva, kao i načina,
- jačanja postojeće uredbe o onesposobljavanju malog i lakog oružja i operativnog okvira.

3.5.3. Očekivani rezultati

Rezultat 1.: jačanje kapaciteta jedinica sa službenim psima pri Ministarstvu unutarnjih poslova za otkrivanje nezakonitog malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva unapređenjem njihovih infrastrukturnih i operativnih kapaciteta te kapaciteta za osposobljavanje.

Rezultat 2.: pravni okvir za onesposobljavanje vatrenog oružja poboljšan je i usklađen s međunarodnim standardima, a kapaciteti za njegovu učinkovitu provedbu i nadzor ojačani su.

3.5.4. Aktivnosti

3.5.4.1. Aktivnost povezana s podupiranjem izmjena i dopuna pravnog i regulatornog okvira, ažuriranjem standardnih operativnih postupaka (SOP) za upotrebu kapaciteta jedinica sa službenim psima te razvojem glavnog plana za modernizaciju tog kapaciteta jedinica sa službenim psima.

Aktivnost će uključivati:

- izmjenu zakonodavstva i propisa u skladu s dobrom europskom praksom Ministarstva unutarnjih poslova i policije,
- izradu glavnog plana za modernizaciju jedinica sa službenim psima,
- potporu radnim skupinama za ažuriranje zakonodavstva i strateško planiranje.

3.5.4.2. Aktivnost povezana s poboljšanim metodama osposobljavanja i operativnim kapacitetima za postizanje učinkovitijeg i djelotvornijeg sprečavanja, suzbijanja i istrage zloporabe malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva te nezakonite trgovine njima.

Aktivnost će uključivati:

- izradu priručnika za osposobljavanje, njegov prijevod i distribuciju,
- osposobljavanje osoblja Ministarstva unutarnjih poslova u relevantnim ustanovama za obrazovanje/osposobljavanje u skladu s dobrom praksom Frontexa i drugim europskim dobrim praksama u otkrivanju malog i lakog oružja i streljiva.

3.5.4.3. Aktivnost povezana s poboljšanim objektima za osposobljavanje i opremu uz unaprijeđenu infrastrukturu i logistička sredstva za postizanje učinkovitijeg i djelotvornijeg sprečavanja, suzbijanja i istrage zloporabe malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva te nezakonite trgovine njima.

Aktivnost će uključivati:

- provedbu infrastrukturnih unapređenja kućica za pse, uredskih objekata i područja jedinica sa službenim psima u sjedištima jedinica sa službenim psima i na graničnim prijelazima radi potpore kapacitetima jedinica sa službenim psima za otkrivanje malog i lakog oružja i streljiva,
- potporu unapređenju sigurnih skladišta uzoraka za osposobljavanje, posebno eksploziva, streljiva, malog i lakog oružja, droga i gotovine,
- nabavu prijevoznih vozila za jedinice sa službenim psima.

3.5.4.4. Aktivnost povezana s potporom razvoju pravnog i institucionalnog okvira za onesposobljavanje malog i lakog oružja, uključujući mehanizme za njegovu učinkovitu provedbu i nadzor.

Aktivnost će uključivati:

- potporu radnoj skupini za izmjene i dopune zakonodavstva o onesposobljavanju,
- pružanje usluga europske komisije za ispitivanje malog i lakog oružja u svrhu pružanja savjeta, smjernica, osposobljavanja i certifikacije za stručnjake za infrastrukturu i onesposobljavanje,
- organiziranje koordinacijskih sastanaka potrebnih za razmjenu informacija i praktične smjernice za razvoj i institucionalizaciju nužnih ljudskih, obrazovnih, tehničkih i infrastrukturnih preduvjeta za pravilnu provedbu i nadzor onesposobljavanja malog i lakog oružja.

3.5.4.5. Aktivnost povezana s potporom razvoju i institucionalizaciji kapaciteta onesposobljavanja malog i lakog oružja.

Aktivnost će uključivati:

- razvoj nacrtâ izrade infrastrukture i nabavu radova za unapređenje objekata i prakse onesposobljavanja malog i lakog oružja u skladu sa savjetima europske komisije za ispitivanje malog i lakog oružja,
- nabavu opreme i materijala potrebnih za propisno onesposobljavanje.

3.5.4.6. Aktivnost povezana s potporom izradi priručnika za osposobljavanje o onesposobljavanju malog i lakog oružja i osiguravanjem nacionalnog i međunarodnog osposobljavanja za lokalne stručnjake.

Aktivnost će uključivati:

- organizaciju specijaliziranog osposobljavanja za proizvođače vatrenog oružja i inspektore koje provodi europska komisija za ispitivanje,
- certifikaciju proizvođača vatrenog oružja i inspektora za onesposobljavanje koju provodi europska komisija za ispitivanje,
- izradu priručnika za osposobljavanje o podzakonskom aktu o onesposobljavanju malog i lakog oružja.

3.6. Sastavnica projekta 6.: Rješavanje rizika za sigurnost i zaštitu povezanih s nezakonitim posjedovanjem i zlouporabom malog i lakog oružja te trgovinom njime u Srbiji

3.6.1. Cilj

Smanjenje rizika za sigurnost i zaštitu povezanih s nezakonitim posjedovanjem i zlouporabom malog i lakog oružja te nezakonitom trgovinom njime.

3.6.2. Opis

Projekt je osmišljen kao odgovor na zahtjev za pomoć koji je Ministarstvo unutarnjih poslova Srbije podnijelo u 2019. kako bi se odgovorilo na izazove nekontroliranog širenja i nezakonitog posjedovanja malog i lakog oružja, što je velika prijetnja za sigurnost i zaštitu u Srbiji. Ti izazovi doprinose širenju kriminala i teških oblika organiziranog kriminala jer pospješuju nasilje, prijetee ponašanje i terorizam. Također imaju sličan negativan učinak na mjere za izgradnju povjerenja u zemlji te predstavljaju prijetnju u kontekstu rodno uvjetovanog nasilja.

OESS je potvrdio da postoje potrebe u vezi sa suzbijanjem nezakonite trgovine malim i lakim oružjem, i to u smislu:

- (a) jačanja kapaciteta jedinica sa službenim psima pri Ministarstvu unutarnjih poslova za otkrivanje oružja i eksploziva, i to: i. uspostavom potrebnog pravnog okvira, ii. procjenom i razvojem kapaciteta te iii. nabavom posebne opreme i izgradnjom infrastrukture;
- (b) izmjena Zakona o oružju i streljivu i Pravilnika o onesposobljavanju oružja, i to: i. procjenom kapaciteta i tehničkih mogućnosti i ii. pružanjem tehničke pomoći u izradi pravilnika.

Korisnici su projekta, uz stanovništvo Srbije, Ministarstvo unutarnjih poslova, policija i srpska komisija za ispitivanje malog i lakog oružja u Kragujevcu.

3.6.3. Očekivani rezultati

Rezultat 1.: poboljšanje pravnog okvira za onesposobljavanje oružja i usklađivanje tog okvira s međunarodnim standardima i najboljim praksama.

Rezultat 2.: jačanje kapaciteta jedinica sa službenim psima pri Ministarstvu unutarnjih poslova za otkrivanje malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva u skladu sa standardima ljudskih prava.

3.6.4. Aktivnosti

3.6.4.1. Aktivnosti povezane s poboljšanjem pravnog okvira za onesposobljavanje oružja i njegovo usklađivanje s međunarodnim standardima i najboljim praksama.

Aktivnost će uključivati:

- pružanje stručnih savjeta europske komisije za ispitivanje malog i lakog oružja za sastanke radne skupine o onesposobljavanju,
- međunarodnu certifikaciju zakonodavstva o onesposobljavanju koju provodi jedna od europskih komisija za ispitivanje malog i lakog oružja,
- osiguravanje infrastrukture i strojeva za onesposobljavanje,
- organiziranje osposobljavanja o onesposobljavanju i njegovu nadzoru koje provodi dotična europska komisija za ispitivanje malog i lakog oružja.

3.6.4.2. Aktivnosti povezane s jačanjem kapaciteta jedinica sa službenim psima pri Ministarstvu unutarnjih poslova za otkrivanje malog i lakog oružja, streljiva i eksploziva u skladu sa standardima ljudskih prava.

Aktivnost će uključivati:

- nabavu i isporuku građevinskih radova, opreme i vozila za jedinice sa službenim psima,
- jačanje kapaciteta za uporabu i raspoređivanje jedinica sa službenim psima u pogledu sprečavanja i istrage nezakonite trgovine malim i lakim oružjem, streljivom i eksplozivima putem savjetodavne potpore, programa razmjene i primjene metodologije osposobljavanja,
- program osposobljavanja o Frontexovoj metodologiji za otkrivanje malog i lakog oružja i streljiva,
- program osposobljavanja o europskim dobrim praksama u otkrivanju malog i lakog oružja i streljiva.

3.7. Sastavnica projekta 7.: Jačanje djelovanja OESS-a protiv nezakonitog širenja i stvaranja zaliha konvencionalnog streljiva – 3. faza

3.7.1. Cilj

Potpora državama sudionicama u jačanju povjerenja i sigurnosti, kao i u odgovoru na politička i sigurnosna kretanja u području OESS-a te osiguravanje učinkovite suradnje s vanjskim dionicima.

3.7.2. Opis

Projekt je osmišljen za pružanje pomoći državama sudionicama OESS-a u boljem planiranju, provedbi i, prema potrebi, jačanju njihovih obveza u pogledu suzbijanja nezakonitog širenja malog i lakog oružja / zaliha konvencionalnog streljiva. Projekt je dio postupnog pristupa kontinuiranoj i poboljšanoj analizi prijetnji i rizika od širenja malog i lakog oružja / zaliha konvencionalnog streljiva i nezakonite trgovine njima, pregledu i predviđanju potreba i zahtjeva, kao i praktičnim alatima u području malog i lakog oružja te zaliha konvencionalnog streljiva. Taj je temelj ključan za sve dionike zainteresirane za unapređenje normativnog okvira, podupiranje i jačanje mehanizma pomoći te utvrđivanje potreba i zahtjeva za tehničkom pomoći.

Uporaba, zlouporaba i učinci malog i lakog oružja te zaliha konvencionalnog streljiva različito utječu na žene i muškarce, dječake i djevojčice. Za pristupanje tim različitim učincima potrebno je osmisliti i provesti projekte pomoći na način kojim se prepoznaje taj utjecaj, uzima u obzir vrlo raznolik učinak malog i lakog oružja na rod i promiče rodna ravnopravnost. Projektom se podupiru politike i praktični savjeti o tome kako se takvo ciljano djelovanje može razviti i poduzeti u kontekstu projekata praktične pomoći OESS-a u području malog i lakog oružja te zaliha konvencionalnog streljiva.

3.7.3. Očekivani rezultat

Rezultat 1.: poboljšanje kapaciteta država sudionica OESS-a, izvršnih struktura OESS-a i operacija na terenu kako bi se na odgovarajući način riješilo pitanje širenja i kontrole malog i lakog oružja te zaliha konvencionalnog streljiva u bilo kojoj fazi njihova životnog ciklusa.

Rezultat 2.: unapređenje upotrebe portala, proizvoda znanja i alata za malo i lako oružje radi potpore praćenju, pregledu i provedbi projekata praktične pomoći za malo i lako oružje te zalihe konvencionalnog streljiva.

3.7.4. Aktivnosti

3.7.4.1. Pružanje savjeta i potpore državama sudionicama OESS-a koje su ih zatražile kako bi učinkovito iskoristile mehanizam pomoći.

Aktivnost će uključivati:

- ciljane posjete i informativna događanja u svrhu pružanja pomoći koju traži država sudionica da bi procijenila i/ili ažurirala svoje posebne potrebe i zahtjeve u području malog i lakog oružja te zaliha konvencionalnog streljiva koji se provode svake godine,
- razvoj nacionalnih strateških dokumenata i akcijskih planova za kontrolu malog i lakog oružja u skladu s OESS-om i drugim relevantnim međunarodnim standardima.

3.7.4.2. Pružanje prilagođene potpore državama OESS-a koje pružaju pomoć koja im je potrebna za pravodobno i učinkovito donošenje odluka i planiranje dodjele sredstava za mehanizam pomoći u pogledu malog i lakog oružja te zaliha konvencionalnog streljiva.

Aktivnost će uključivati:

- organizaciju periodičnih/godišnjih savjetovanja s donatorima u Beču, glavnim gradovima država sudionica ili putem internetskih platformi kako bi se pružio pregled učinka i ishoda projekata pomoći.

3.7.4.3. Promicanje upotrebe, funkcija i značajki portala za malo i lako oružje.

Aktivnost će uključivati:

- organiziranje događanja za podizanje svijesti u cilju promicanja upotrebe, funkcija i dostupnih značajki portala za malo i lako oružje.

3.7.4.4. Razvoj i integracija specijaliziranih osposobljavanja za malo i lako oružje u portal za malo i lako oružje.

Aktivnost će uključivati:

- prijenos osposobljavanja putem interneta o temama specifičnima za malo i lako oružje na navedeni portal.

3.7.4.5. Osiguravanje učinkovitog funkcioniranja portala za malo i lako oružje i njegove stalne potpore.

Aktivnost će uključivati:

- uvođenje novih značajki koje su predložili korisnici kako bi se optimizirale funkcije portala.

4. Rod

Perspektive rodne osviještenosti uključene su u sve faze nacrta izrade, razvoja i provedbe projekata. Pritom je glavna pretpostavka bila da uporaba, zloruporaba i učinci malog i lakog oružja i konvencionalnog streljiva različito utječu na žene i muškarce, dječake i djevojčice. Kako bi se pristupilo pitanju tog učinka, tim će se djelovanjem promicati i podupirati uključivanje žena u postupke donošenja odluka, kao i u provedbu kontrole malog i lakog oružja.

Uključivanje potreba u pogledu rodne osviještenosti prilagođeno je posebnim okolnostima i vrsti pomoći predviđenima u okviru projekata te se temelji na analizi stanja kojom se uzimaju u obzir rodne perspektive.

Alat OESS-a „mjerilo rodne osviještenosti” primjenjuje se u nacrtu izrade projekata, ali i u praćenju napretka u provedbi uključivanja rodne osviještenosti u ciklus upravljanja projektima. Svakom projektu uključenom u to djelovanje rodna ravnopravnost važan je cilj ili se u njega dosljedno uključuju perspektive rodne osviještenosti.

5. Korisnici

Izravni korisnici djelovanja bit će tijela iz jugoistočne Europe koja su ovlaštena i odgovorna za sprečavanje i suzbijanje nezakonite trgovine malim i lakim oružjem i konvencionalnim streljivom. Primarna su ciljna tijela ministarstva unutarnjih poslova i tijela kaznenog progona, kao što je policija.

Neizravni su korisnici djelovanja stanovništva jurisdikcija u jugoistočnoj Europi i njezinom europskom susjedstvu; njih ugrožava uporaba nezakonitog malog i lakog oružja i konvencionalnog streljiva u okviru kriminalnih aktivnosti, terorizma i nasilne zloruporabe.

Ovlaštena tijela EU-a i njegovih država članica također će biti neizravni korisnici projekata jer će im koristiti ojačani kapaciteti kontrole malog i lakog oružja / konvencionalnog streljiva u jugoistočnoj Europi, među ostalim, u smislu bolje razmjene informacija te mjera koordinacije i suradnje kao što su prepoznavanje rizika, istraga te praćenje, otkrivanje i zapljena nezakonitog malog i lakog oružja te konvencionalnog streljiva.

6. Vidljivost Unije

OESS će poduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi se javnost upoznala s činjenicom da Europska unija financira određeno djelovanje u svakoj jurisdikciji u jugoistočnoj Europi. Takve mjere provodit će se u skladu s Priručnikom Komisije o komunikaciji i vidljivosti u okviru vanjskog djelovanja Europske unije. Stoga će OESS osigurati vidljivost doprinosa Unije uporabom odgovarajućih oznaka i oglašavanja, pri čemu će se istaknuti uloga Unije, osigurati transparentnost njezina

djelovanja i jačati svijest o razlozima za određenu odluku, kao i o tome zašto je Unija poduprla tu odluku i koji su rezultati te potpore. U materijalima izrađenima u okviru projekta bit će na vidljivom mjestu prikazana zastava Europske unije u skladu sa smjernicama Unije za pravilnu uporabu i reproduciranje zastave.

Budući da se planirane aktivnosti uvelike razlikuju prema opsegu i prirodi, rabit će se niz promidžbenih alata, među ostalim: tradicionalni mediji, internetske stranice, društvene mreže i informativno-promidžbeni materijali, uključujući informativne grafike, letke, biltene, priopćenja za medije i ostalo, ovisno o potrebi. Publikacije, javne priredbe, kampanje, oprema i građevinski radovi, ostvareni javnom nabavom u okviru svakog projekta, bit će opremljeni primjerenim oznakama. Kako bi se pojačao učinak podizanja javne svijesti u različitim jurisdikcijama i dijelovima stanovništva, međunarodnoj zajednici te lokalnim i međunarodnim medijima, obraćanje pojedinoj ciljnoj projektnoj skupini odvijat će se na primjerenom jeziku.

7. Trajanje

Ukupno procijenjeno trajanje djelovanja iznosi 36 mjeseci.

8. Subjekt zadužen za tehničku provedbu

Za tehničku provedbu ovog programa zaduženi su Centar za sprečavanje sukoba odnosno Odjel za potporu Foruma za sigurnosnu suradnju pri Tajništvu OEES-a – koji ima koordinacijsku ulogu – i šest (6) misija OEES-a na terenu u jugoistočnoj Europi.

9. Upravljački odbor

Upravljački odbor za djelovanje sastojat će se od predstavnika: Visokog predstavnika, delegacija EU-a u svim jurisdikcijama u jugoistočnoj Europi, Centra za sprečavanje sukoba odnosno Odjela za potporu Foruma za sigurnosnu suradnju pri Tajništvu OEES-a i šest (6) terenskih misija OEES-a u jugoistočnoj Europi.

Provedbeni subjekt, kojem pomaže Upravljački odbor, osigurat će provedbu projekta u koordinaciji s drugom povezanom pomoći EU-a jurisdikcijama u jugoistočnoj Europi.

Upravljački odbor redovito će pozivati predstavnike partnera iz jurisdikcija u jugoistočnoj Europi. Ujedno može pozvati predstavnike subjekata uključenih u projekte u jugoistočnoj Europi koji imaju sličan ili povezan cilj. Redovito će preispitivati provedbu ove Odluke, najmanje svakih šest mjeseci, pri čemu će rabiti i elektronička sredstva komunikacije.